

Prima instanță: Judecătoria Bălți (sediul central) (jud. S. Ghercavii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. E. Grumeza, N. Chircu, S. Procopciuc)

DECIZIE

10 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Pînzari Corneli reprezentat de avocatul Procopciuc Angela,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Pînzari Corneli împotriva Ministerului Justiției, procurorului Sîrbu (Bordei) Natalia și procurorului Covalciuc Ion privind încasarea prejudiciului material și moral, cheltuielilor de judecată, obligarea procurorilor de a-și cere scuze scrise prin intermediul ziarului „SP” și canalul republican de televiziune PRO-TV,

împotriva deciziei din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Pînzari Corneli, admis apelul declarat de Ministerul Justiției și procurorul în Procuratura mun. Bălți, Natalia Sîrbu, casată hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Bălți (sediul central) și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 05 ianuarie 2017, Pînzari Corneli a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, procurorului Sîrbu (Bordei) Natalia și procurorului Covalciuc Ion privind încasarea prejudiciului material și moral, a cheltuielilor de judecată, obligarea procurorilor de a-și cere scuze scrise prin intermediul ziarului „SP” și canalului republican de televiziune PRO-TV.

În motivarea cererii s-a invocat că prin ordonanța Secției Urmărire Penală Comisariatului de Poliție Bălți din 25 noiembrie 2010, confirmată prin rezoluția procurorului mun. Bălți, a fost pornită urmărirea penală conform art.151 alin. (4) al

Codului penal pe faptul maltratării unei persoane în s. Elizaveta mun. Bălți la 22 noiembrie 2010.

Prin ordonanța Secției Urmărire Penală a Comisariatului de Poliție Bălți din 27 noiembrie 2010, confirmată prin rezoluția procurorului mun. Bălți a fost pornită urmărirea penală conform art.287 alin. (2) al Codului penal pe faptul maltratării unei persoane în s. Elizaveta mun. Bălți la 22 noiembrie 2010 de către un grup de persoane, inclusiv Pînzari Corneli.

La 26 noiembrie 2010, reclamantul a fost reținut de Secția Urmărire Penală a Comisariatului de Poliție Bălți la ora 16:10, fiind suspectat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.151 alin. (4) al Codului penal. Prin ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 29 noiembrie 2010, a fost pus sub învinuire conform art. 151 alin. (4) al Codului penal.

Prin încheierea din 29 noiembrie 2010 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Bălți s-a admis demersul procurorului Natalia Sîrbu privind alegerea măsurii preventive sub formă de arest, fiind eliberat un mandat de arest pe un termen de 30 zile.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 decembrie 2010 s-a admis recursul avocatului Angela Procopciuc și s-au anulat actele contestate, cu alegerea în privința reclamantului a măsurii preventive non-privative de libertate sub formă de declarație de nepărsire a localității pe un termen de 30 zile, fiind eliberat de sub strajă din sala de ședință.

Prin ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 16 decembrie 2010 reclamantul a fost scos parțial de sub urmărirea penală în latura ce ține de participarea lui la acțiuni huliganice. Prin ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 23 decembrie 2016 a fost schimbată acuzarea lui conform art. 151 alin. (4) al Codului penal.

Prin ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 10 ianuarie 2012 reclamantul a fost scos de sub urmărirea penală în latura învinuirii conform art.151 alin. (4) al Codului penal, din motivul neconstatării participării lui la comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 151 alin. (4) și art. 287 alin. (2) al Codului penal.

Prin ordonanța din 26 octombrie 2012 a procurorului-adjunct al mun. Bălți Ion Covalciuc s-a anulat ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 16 decembrie 2010, pe motiv că nu au fost circumstanțe care au determinat scoaterea lui de sub urmărirea penală în baza art. 287 al Codului de procedură penală și dispusă continuarea urmăririi penale.

Prin ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 03 februarie 2012 a fost schimbată acuzarea reclamantului în conformitate cu art. 287 alin. (1) al Codului penal pe faptul huliganismului din 22 noiembrie 2010.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din 22 februarie 2012, s-a respins plângerea avocatului la ordonanța din 26 octombrie 2012 ca fiind neîntemeiată și s-a respins plângerea avocatului privind accelerarea urmăririi penale și încălcarea termenului rezonabil de urmărire penală ca neîntemeiată.

Reclamantul a susținut că în procesul urmăririi penale, la 22 noiembrie 2010, în momentul reținerii lui, dânsul a fost maltratată de persoane cunoscute, cât și i-a fost ridicat ilegal telefonul mobil de model Sony Hixon, menționând că acest telefon a fost ridicat în cadrul altui proces de maltratare a lui Pînzari Corneli și soluția de restituire a mobilului va fi emisă în cadrul acestui proces penal.

În cadrul procesului penal nr. 2500 din 06 decembrie 2010 procurorul A. Modelina a refuzat, la 19 decembrie 2010, în pornirea urmăririi penale pe faptul maltratării lui Pînzari Corneli din lipsa elementelor infracțiunii prevăzute de art.187 al Codului penal în acțiunile colaboratorilor poliției, pe motiv că telefonul mobil nu a fost sustras, dar luat de niște persoane care l-au transmis colaboratorilor poliției, iar pe faptul cauzării vătămarilor corporale ușoare, s-a refuzat în pornirea procesului contravențional în privința pe motivul că nu există faptul contravenției prevăzute de art.78 și art.335 al Codului contravențional.

În cadrul acestui proces penal nu a fost dispusă restituirea telefonului mobil la care a făcut referire procurorul Natalia Sîrbu prin ordonanța sa din 09 decembrie 2010. La fel, în cadrul procesului penal dat, reclamantului i-a fost stabilită contuzia țesuturilor moi ale capului, excoriații, contuzia cutiei toracice bilateral și în regiunea lombară pe stânga, conform extrasului medical din 23 noiembrie 2010, s-a dispus tratament medical ambulatoriu cu preparate medicale: Kofan, Fezam, Furasemid, Muscoflex, Fastum gel, injecții Loxidol timp de 10 zile, consultația LOR, a neurochirurgului.

Conform Raportului de examinare medico-legală nr.850 din 22 noiembrie 2010 la reclamant s-au depistat vătămări corporale ușoare sub formă de edem moderat al pavilionului urechii stângi cu crusta de sânge uscat pe partea anterioară, fronto-temporal pe stânga se determină o excoriație de dimensiuni 1,5/1 cm de formă nedeterminată; în regiunea parietală pe dreapta se determină o excoriație acoperită cu crustă de sânge uscat; fractură parietală a dintelui 3 a maxei pe stânga, palpator, dureri în regiunea coastelor bilaterale.

Despre ordonanța de refuz reclamantul și avocatul acestuia au aflat deja în procesul judecării cauzei în fond intentate în baza art.287 alin. (1) al Codului penal, în cadrul căruia au invocat încălcarea drepturilor fundamentale ale omului.

Din motivul aflării sub urmărire penală din noiembrie 2010 până la pronunțarea deciziei de achitare a lui Pînzari Corneli din 17 februarie 2016, dânsul nu a putut să-și ridice pașaportul de străinătate pentru a pleca peste hotare la câștig pentru a-și întreține familia: soția și 2 copii minori, fapt confirmat prin scrisoarea CRIS Registru din 22 decembrie 2015.

Prin sentința Judecătoria Bălți din 11 aprilie 2014 reclamantul a fost declarat vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin. (1) al Codului penal, stabilindu-i pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 300 unități convenționale, iar prin decizia Curții de Apel Bălți din 17 februarie 2016 a fost achitat din lipsa faptului infracțiunii încriminate, cât și pe motivul încălcării

drepturilor fundamentale privind dubla urmărire penală.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2016 sentința Judecătorei Bălți din 11 aprilie 2014 și decizia Curții de Apel Bălți din 17 februarie 2016 s-au casat, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care s-a dispus încetarea procesului penal în privința lui Pînzaru (Pînzari) Corneliu (Corneli) conform art. 391 alin. (1) p.5 al Codului de procedură penală, pe motivul că există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane, pentru aceeași faptă de scoatere de sub urmărire penală. Decizie care este irevocabilă.

Curtea Supremă de Justiție a constatat că ordonanța procurorului Ion Covalciuc din 26 ianuarie 2012 prin care s-a anulat ordonanța de scoatere a lui Pînzaru Corneliu de sub urmărire penală din 16 decembrie 2010 este ilegală și lovită de nulitate absolută; că ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 16 decembrie 2010 în latura ce ține de acțiunile huliganice, produce efecte juridice și nu poate fi considerată anulată, iar noua acuzație și trimiterea cauzei în judecată spre examinare după competență sunt acte lovite de nulitate absolută.

La fel, prin decizia Curții Supreme de Justiție s-a constatat încălcarea drepturilor fundamentale ale lui, prevăzute de art. 4 Protocolul adițional CEDO privitor la dubla urmărire penală. Curtea Supremă a conchis că ordonanța procurorului adjunct al mun. Bălți, Ion Covalciuc contravine principiului „*non bis in idem*”, rezultat din cerința art. 22 al Codului de procedură penală, art.20 din Constituție, art.4 Protocolul nr.7 adițional CEDO, cât și art.6 CEDO; că persoana în privința căreia au fost încălcate aceste drepturi fundamentale, iar procesul a fost încetat de instanța de judecată, este în drept să pretindă despăgubiri materiale, cât și morale conform legislației în vigoare.

Astfel, din 26 noiembrie 2010 până la 16 decembrie 2010 dânsul a fost reținut și arestat ilegal, fapt confirmat prin decizia Curții de Apel Bălți. În perioada reținerii și aducerii forțate la Comisariatul de poliție la 22 noiembrie 2010, mai mult de 3 ore, în lipsa apărătorului, în privința lui fiind aplicată violență fizică, fapt ce contravine cerințelor art. 3 CEDO, circumstanță confirmată prin materialul de refuz nr. 2500 din 06 decembrie 2010, pe marginea plângerii lui. Ordonanța procurorului Ion Covalciuc din 26 ianuarie 2012 de continuare fără reluare contravine prevederilor art. 22 alin. (2) al Codului penal, art. 7 alin. (2) al Codului penal, art.4 a Protocolului nr.7 adițional CEDO privind dreptul de a nu fi urmărit de două ori pentru una și aceeași faptă aceeași persoană, urmărirea penală în privința reclamantului nu a fost reluată după scoaterea lui de sub urmărirea penală, ci continuată, fapt ce nici nu este prevăzut de alin. (4) art. 287 al Codului de procedură penală.

Bănuiala și învinuirea ilegală pe ambele capete de acuzare, reținerea și arestarea ilegală, aplicarea tratamentelor inumane și degradante în privința lui, care au dus la imposibilitatea de a se trata medical din cauza reținerii și arestului ilegal, asigurarea dreptului la un mediu sănătos de viață și ocrotirea sănătății, ridicarea

ilegală a telefonului mobil și ascultarea convorbirilor telefonice neautorizat, imposibilitatea de a circula liber în afara teritoriului Republicii Moldova, dreptul la un trai decent, la viața privată și de familie, de a-și întreține membrii familiei sale, de a munci și a câștiga un salariu minim pe republică, toate drepturile fundamentale încălcate i-au cauzat prejudicii materiale și morale, care urmează a fi recuperate din contul statului.

Daunele morale legate de reținerea și arestul ilegal, de aplicarea tratamentelor inumane și degradante, suferințele fizice pe care le-a suportat din cauza vătămărilor corporale pricinuite în momentul reținerii și imposibilitatea de a se trata de sine stătător și nefiind asigurate de autoritățile statale, le-a apreciat la suma de 100 000 lei.

Reclamantul a susținut că, procurorul Natalia Sîrbu (Bordei) și procurorul Ion Covalciuc urmează să ceară scuze oficiale prin intermediul organelor mass-mediei locale și republicane, deoarece procurorul Natalia Sîrbu (Bordei) nu l-a eliberat imediat de sub reținere ilegală, a înaintat bănuire și învinuire ilegală, pe care apoi a încetat procesul, a înaintat demers ilegal de aplicare a arestului preventiv, l-a învinuit ilegal în comiterea infracțiunilor grave și deosebit de grave conform art.287 alin. (2) și art. 151 alin. (4) ale Codului penal, a tergiversat urmărirea penală, a respins ilegal și nemotivat demersurile și plângerile apărării privind încălcarea drepturilor fundamentale, nu a restituit telefonul mobil ridicat ilegal în cadrul procesului penal, nici nu la recunoscut corp delict, neluând măsuri de conservare a telefonului și convorbirilor înregistrate pe el, nu a luat măsuri în vederea înlăturării încălcării drepturilor fundamentale ale reclamantului prin ascultarea convorbirilor telefonice ridicate de colaboratorii poliției, asigurarea tratamentului medical în custodia statului atunci când dânsul a pretins prin probe că a fost maltratată și având vătămări corporale, a fost pus sub învinuire repetat pe unul și același fapt, fiind urmărit dublu pentru una și aceeași faptă, și a trimis cauza penală în judecată.

Însă, procurorul Ion Covalciuc a anulat ordonanța de scoatere de sub urmărire penală și a reluat ilegal urmărirea penală, punându-l sub învinuire de două ori pentru una și aceeași faptă.

În cadrul urmăririi penale, judecării cauzei penale în fond și în apel, dânsul a beneficiat de asistență juridică contractuală în mărime de a câte 10 000 lei fiecare instanță, inclusiv urmărirea penală. Deci, asistența juridică acordată lui de avocatul Angela Procopciuc în procesul penal se estimează la suma de 30 000 lei, iar asistența juridică în procesul civil în cauză se estimează la suma de 5 000 lei.

Pînzari Corneli a solicitat în instanță încasarea prejudiciului material și moral din contul statului Republicii Moldova, în persoana Ministerului Justiției a Republicii Moldova, în contul său după cum urmează: 235 400 lei cu titlu de prejudiciu material, 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, 30 000 cu titlu de asistență juridică acordată la urmărirea penală și judecarea cauzei penale; 5 000 lei

cu titlu de asistență juridică acordată în procesul civil; obligarea procurorului în Procuratura mun. Bălți Natalia Sîrbu(Bordei) și procurorului adjunct al mun. Bălți Ion Covalciuc de a-și cere scuze oficiale în formă scrisă prin intermediul ziarului local "SP" și canalul republican de televiziune PRO-TV.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Bălți (sediul central), acțiunea civilă s-a admis parțial.

S-a încasat de la Statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Pînzari Corneli prejudiciul moral în mărime de 20 000 lei, cheltuieli de asistență juridică în mărime de 30 000 lei, cheltuieli de judecată în mărime de 5 000 lei. În rest, pretențiile s-au respins.

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut că, acțiunile organului de urmărire penală au fost de natură, ce în final au generat tragerea ilegală a lui Pînzari Corneli la răspunderea penală și arestarea ilegală a acestuia. În final în privința ultimului pe fapta infracțională susmenționată a fost dispus încetarea procesului penal, deoarece există deja o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceiași faptă, de scoatere de sub urmărire penală, astfel fiind întrunite cumulativ atât prevederile art. 3 cât și cele ale art. 6 ale Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 (în redacția Legii nr. 206 din 29 mai 2003).

La caz instanța de judecată a conchis că în urma acțiunilor organelor de drept ale Republicii Moldova, Pînzari Corneli a suferit retrăiri psihice, stare de stres și respectiv un prejudiciu moral și fizic, cauzându-i-se un disconfort și un prejudiciu moral, iar supunând unei aprecieri circumstanțele cauzei și valorificând prejudiciul moral suportat de Pînzari Corneli, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, în viziunea primei instanțe, acțiunea în partea prejudiciului moral este pasibili admitterii parțiale.

În partea pretențiilor ce țin de încasarea cheltuielilor suportate pentru asistență juridică în cadrul procedurilor penale, prima instanță a reținut că acestea sunt reale, or au fost probate prin înscrisuri de rigoare, necesare din punct de vedere a realizării dreptului la apărare și rezonabile, ținându-se cont de participarea apărătorului ales în toate fazele procesului penal precum și de rezultatul obținut în urma lucrului efectuat de apărător. Din aceleași considerente instanța a considerat întemeiată solicitarea reclamantului cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate în cadrul procesului civil.

Cu privire la pretenția încasarea prejudiciului material cu titlu de venit ratat, cauzat prin imposibilitatea de a munci, inclusiv peste hotare, din cauza reținerii ilegale, arestului preventiv ilegal și declarația de nepărăsire a localității, imposibilitate la libera circulație și a recepționa pașaportul de străinătate, instanța a menționat că nu poate fi admisă această cerință, dat fiind faptul că, în cadrul examinării cauzei de către reclamant nu a fost probat faptul că a avut motive neîntemeiate de a nu lucra, or simplul fapt că în privința ultimului a fost pornită urmărirea penală nu l-a privat pe el de dreptul de a munci, așa cum potrivit

materialelor cercetate în cadrul examinării cauzei, în privința lui Pînzari Corneli a fost dispusă măsura preventivă, arestul preventiv, pe un termen de 17 zile, în rest nu a existat o măsură preventivă care l-ar fi lipsit de dreptul de a munci, astfel ne fiind îngăduit dreptul reclamantului de a munci.

Ce ține de solicitarea reclamantului cu privire la obligarea procurorilor de a-și cere scuze scrise prin intermediul unui ziar și a unui canal republican de televiziune, aceasta a fost apreciată de instanță ca fiind neîntemeiată și pasibilă respingerii, or legea acordă dreptul victimei, la caz a reclamantului Pînzari Corneli, la prezentarea din partea procurorilor la scuze oficiale, doar în cazul când informația despre învinuirea persoanei a fost difuzată în mijloace de informare în masă, însă nici reclamantul Pînzari Corneli și nici reprezentantul acestuia nu au prezentat în fața instanței de judecată probe care ar dovedi faptul că în cadrul urmăririi penale a fost difuzată informația despre învinuirea lui.

Prin decizia din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Pînzari Corneli, admis apelul declarat de Ministerul Justiției și procurorul în Procuratura mun. Bălți, Natalia Sîrbu, casată hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătorei Bălți (sediul central) și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă.

În consolidarea poziției sale, instanța de apel a evidențiat că procesul penal pornit pe numele lui Pînzari Corneli s-a încetat, dar nu pe temei de reabilitare, ci pe temei de comitere a încălcărilor de procedură, prin urmare acesta în temeiul Legii nr. 1545 nu beneficiază de recuperarea prejudiciilor materiale și morale.

La 19 decembrie 2018 (prin oficiul poștal), Pînzari Corneli reprezentat de avocatul Procopciuc Angela a declarat recurs împotriva deciziei din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea acesteia și parțial a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la emiterea deciziei a interpretat în mod eronat legea și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Sub acest aspect, recurentul a indicat că, instanța de apel greșit a concluzionat că dacă prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2016 soluția de achitare a lui Pînzari Corneli a fost casată, fiind încetat procesul penal din alte motive, atunci condițiile impuse în art. 6 al Legii nr. 1545 nu sunt întrunite. Or, concluzia instanței de apel vine în contradicție cu prevederile legii care acordă dreptul de adresare cu o astfel de acțiune persoanei care a fost scoasă de sub urmărirea penală sau încetat procesul penal pe temeiuri de reabilitare.

În acest caz, recurentul a invocat că chiar dacă procesul penal a fost încetat în legătură cu existența hotărârii organului de urmărire penală de scoatere de sub urmărire penală, iar toate actele emise de procuror ulterior acestei ordonanțe, sunt nule, este în vigoare și produce efecte ordonanța de scoatere de sub urmărirea penală în baza art. 151 alin. (4) și cealaltă ordonanță de scoatere de sub urmărirea penală în baza art. 287 alin. (1) ale Codului penal.

În viziunea recurentului, instanța de apel nu a făcut distincție între scoaterea recurentului de sub urmărire penală și încetarea procesului din motivul existenței unei ordonanțe de scoatere de sub urmărire și clasare a procesului, iar invocând că încetarea procesului este din motive de nereabilitare nu a indicat careva norme legale în susținerea acestei concluzii.

Totodată, recurentul a indicat că instanța de apel nu a soluționat alte capete din cererea de apel, cum ar fi dreptul la recuperarea prejudiciului material și moral legat de reținerea și arestul ilegal, or prin decizia irevocabilă din 16 decembrie 2010 a Curții de Apel Bălți a fost anulat arestul preventiv aplicat cu eliberarea recurentului de sub strajă în sala de judecată.

Instanța de apel nu s-a expus asupra pretenției cu privire la prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului de a nu fi urmărit penal dublu precum și încălcarea dreptului la viață prin prisma obligației de nepărsire a țării, imposibilitatea de a munci și de a avea un trai decent.

Mai mult, au fost lăsate fără soluționare pretențiile ce țin de ridicarea neautorizată a bunurilor recurentului, percheziția ilegală, interdicția de ridicare a pașaportului sub aspectul libertății de a se deplasa peste hotarele țării.

Instanța de apel, la fel, nu s-a expus asupra încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei în privința recurentului care a durat aproximativ 6 ani.

La 18 februarie 2019 (prin oficiul poștal), procurorul Bordei Natalia a depus o referință la recursul declarat de către Pînzari Corneli, solicitând considerarea acestuia ca fiind inadmisibil.

Prin încheierea din 06 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Pînzari Corneli reprezentat de avocatul Procopciuc Angela a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de recurs constată că, decizia recurată a fost pronunțată la 16 octombrie 2018, expediată părților la 14 decembrie 2018, recepționată de avocatul Procopciuc Angela la 17 decembrie 2018, ceea ce denotă faptul că recursul declarat prin oficiul poștal la 19 decembrie 2018 a fost depus cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurentul și intimații au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (*mutatis mutandis*, cauza Auza Vilho

Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Pînzari Corneli reprezentat de avocatul Procopciuc Angela întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei recurate cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul examinării cauzei în fazele procesuale anterioare s-a constatat cu certitudine că, pe numele lui Pînzari Corneli, la 25 noiembrie 2010 și la 27 noiembrie 2010, au fost intentate două cauze penale de învinuire în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 151 alin. (4) și respectiv art. 287 alin. (2) ale Codului penal.

Prin ordonanța procurorului Natalia Sîrbu din 10 ianuarie 2012, recurentul a fost scos de sub urmărirea penală în latura învinuirii conform art. 151 alin. (4) al Codului penal, din motivul neconstatării participării lui la comiterea infracțiunii.

În ceea ce privește a doua învinuire, în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) al Codului penal (recalificată pe parcursul procesului penal) se reține că, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2016 a fost casată sentința Judecătoriei Bălți din 11 aprilie 2014 și decizia Curții de Apel Bălți din 17 februarie 2016, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care s-a dispus încetarea procesului penal în privința lui Pînzaru (Pînzari) Corneliu (Corneli) conform art. 391 alin. (1) pct. 5 al Codului de procedură penală, pe motivul că există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane, pentru aceeași faptă de scoatere de sub urmărire penală.

Astfel, ordonanța procurorului Ion Covalciuc din 26 ianuarie 2012 prin care s-a anulat ordonanța de scoatere a lui Pînzaru Corneliu de sub urmărire penală din 16 decembrie 2010 este ilegală și lovită de nulitate absolută, iar ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 16 decembrie 2010 în latura ce ține de acțiunile huliganice, produce efecte juridice și nu poate fi considerată anulată, iar noua

acuzăție și trimiterea cauzei în judecată spre examinare după competență sunt acte lovite de nulitate absolută.

În coerența celor expuse, Colegiul lărgit atestă că, pe marginea ambilor învinuiri aduse lui Pînzari Corneliu, în fine, sunt în vigoare două ordonanțe de scoatere de sub urmărire penală.

Este important faptul că, pentru angajarea răspunderii statului în urma prejudiciului cauzat prin acțiuni ilicite, în speță ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, sunt necesare unele condiții coincidente cu apariția dreptului reclamantului de a solicita repararea acestui prejudiciu. Acțiunile ilicite, în sensul legii, pot fi diferite și sunt enumerate la art. 3.

Colegiul lărgit relevă că, legea aplicabilă speței definește mai multe situații juridice ce acordă dreptul persoanei de a solicita în baza acestei legi, repararea prejudiciului cauzat.

Sub aspectul tragerii ilegale la răspundere penală, în speță, este important de a face diferență dintre aceste situații juridice, în special devenirea definitivă și irevocabilă a unei sentințe de achitare a persoane, scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

La caz, Colegiul lărgit trage concluzia că instanța de apel eronat a dat apreciere consecințelor juridice survenite după pronunțarea deciziei din 29 noiembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție și a menționat că procesul penal în privința lui Pînzari Corneli a fost încetat pe temeiuri de nereabilitare, iar ca urmare acesta nu are dreptul la repararea prejudiciului cauzat de organul de urmărire penală și de procuratură.

Potrivit prevederilor art. 6 lit. b) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Colegiul lărgit reiterează încă odată că, prin decizia din 29 noiembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție procesul penal în privința recurentului a fost încetat în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 5 al Codului de procedură penală, adică, există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărire penală.

Totodată, în corespundere cu prevederile art. 284 alin. (1) al Codului de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Încetarea procesului penal pe acest temei a fost condiționată de faptul că, instanța a constatat temeiuri de nulitate a ordonanței procurorului Ion Covalciuc din 26 ianuarie 2012 prin care s-a anulat ordonanța din 16 decembrie 2010 de scoatere a lui Pînzari Corneli de sub urmărire penală, în fine, aceasta din urmă

fiind considerată neanulată. Anume din considerentul că ordonanța din 16 decembrie 2010 de scoatere a lui Pânzari Corneli de sub urmărire penală este valabilă până în prezent, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a decis încetarea procesului penal pe temeiul juridic expus supra. Temeiul de încetare relatat este temei de reabilitare.

Colegiul lărgit, în privința aspectului abordat, reține argumentele expuse în hotărârea primei instanțe și acceptă criticile recurentului Pânzari Corneliu aduse deciziei instanței de apel, or soluția instanței de apel rezultă cu certitudine din interpretarea eronată a prevederilor art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești coroborate cu prevederile art. 284, 391 alin. (1) pct. 5 ale Codului de procedură penală.

Sub aspectul celorlalte pretenții, instanța de recurs reține că, prin cererea de chemare în judecată, Pânzari Corneliu a solicitat repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, pe lângă tragerea ilegală la răspundere penală.

Prin urmare, recurentul în acțiune a revendicat prejudiciul cauzat prin reținere și arest ilegal, fiind invocată decizia din 16 decembrie 2010 a Curții de Apel Bălți; prin încălcarea dreptului de a nu fi urmărit dublu pentru aceeași faptă; prin obligația de nepărsire a țării prin prisma dreptului la viață privată și familie, la muncă; prin ridicarea telefonului, percheziție ilegală; prin încălcarea dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil. Totodată, a solicitat și prezentarea scuzelor oficiale într-un ziar și canal de televiziune.

Așadar, instanța de recurs pentru a elucida aspectele abordate, va raporta circumstanțele prezentate la criticile invocate de recurent și va trebui să se asigure că, în cazul de față Curtea de Apel Bălți, a îndeplinit condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, *în contrast*, Lebedinschi vs. Moldova, hotărârea din 16 iunie 2015, § 31, 35 – 36; cauza Nichifor vs. Moldova, hotărârea din 20 septembrie 2016, § 29 – 31).

Potrivit art. 373 alin. (5) al Codului de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) al aceleiași legi, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În cadrul dreptului la un proces echitabil se analizează dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv. Cu privire la aceste aspecte, obligația instanței de motivare a deciziilor sale este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea lor.

Conform jurisprudenței CEDO, noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță internă care nu a motivat decât pe scurt hotărârea sa să fi examinat totuși în mod real problemele esențiale care i-au fost supuse, și nu doar să reia pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (cauza Helle vs Finlanda, hotărârea din 19 decembrie 1997).

Cu alte cuvinte, o motivare excesiv de succintă sau necorespunzătoare în raport cu complexitatea cauzei echivalează, practic, cu inexistența motivării.

Obligația instanței de a răspunde prin motivare la argumentele prezentate de părți este justificată, întrucât numai prin pronunțarea unei hotărâri motivate poate fi realizat un control public al administrării justiției (cauza Hirvisaari vs Finlanda, hotărârea din 27 septembrie 2001).

Potrivit jurisprudenței sale constante, CtEDO reamintește că instanțele judecătorești naționale au obligația de a-și motiva deciziile (cauza Van de Hurk vs. Olanda, hotărâre din 19 aprilie 1994). Întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în dependență de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei (cauza Ruiz Torija vs. Spania, hotărâre din 9 decembrie 1994). Deși articolul 6 § 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (cauza Taxquet vs. Belgia [MC], nr. 926/05, § 91, CEDO 2010).

În plus, Curtea a decis că articolul 6 din Convenție nu obligă statele contractante să instituie instanțe de apel sau de recurs. Cu toate acestea, un stat care dispune de astfel de instanțe judecătorești are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură în fața acestora de garanțiile fundamentale prevăzute de articolul 6 (a se vedea, *printre altele*, cauzele Delcourt vs. Belgia, hotărâre din 17 ianuarie 1970, și Erfar-Avef vs. Grecia, hotărâre din 27 martie 2014).

În pofida acestor fapte, instanța de apel la pronunțarea asupra argumentelor din apelul depus de Pînzari Corneli, în contrast cu apelurile declarate de Ministerul Justiției și procurorul în Procuratura mun. Bălți, Natalia Sîrbu, urma în conformitate cu prevederile legii să se dedice unei analize efective a temeiurilor, argumentelor și propunerilor de probatoriu, fără a prestabili relevanța acestora.

Astfel, deși Pînzari Corneliu în propriul apel contesta concluziile primei instanțe referitoare la soluționarea celorlalte pretenții invocate, enumerate mai sus, instanța de apel a evitat să examineze observațiile apelantului-recurent, însușind prioritar cele invocate în apelurile declarate de Ministerul Justiției și procurorul în Procuratura mun. Bălți, Natalia Sîrbu.

Așadar, prin lipsa examinării temeiniciei argumentelor invocate mai sus, se constată că instanța de apel a dat dovadă de un formalism excesiv în această parte. Or, prin prisma principiului contradictorialității și egalității în arme, instanța de apel era obligată să asigure un echilibru just a intereselor ambelor părți implicate în proces. În esență, motivarea Curții de Apel Bălți a pus într-o situație de dezavantaj

pe Pînzari Corneli față de adversarii săi (a se vedea cauza Donadze vs. Georgia, hotărârea din 7 martie 2006, § 35 – 36).

Constatând toate cele relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, conturează o opinie tendențioasă a instanței de apel de reținere și însușire a motivării apelurilor depuse de adversarii lui Pînzari Corneli în proces, fără a da o apreciere tuturor probelor în ansamblu, fără a răspunde la toate temeiurile invocate de apelantul-recurent, ignorând nemotivat unele afirmații sau cel puțin nemotivând prevalarea unor circumstanțe, pe care s-a bazat soluția emisă, asupra celorlalte probe existente la dosar.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că recurentului Pînzari Corneli nu i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că recurenta nu a reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considera necesare în vederea apărării punctului ei de vedere (cauza Blücher vs. Republica Cehă, hotărârea din 11 ianuarie 2005, cauza Carmel Saliba vs. Malta, hotărârea din 29 noiembrie 2016, § 65).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson vs. Olanda, hotărârea din 26 martie 1996).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

Așadar, omisiunea instanței de apel de a aprecia toate probele în ansamblu, precum și de a constata relevanța argumentelor apelantului conduce inevitabil la încălcarea garanțiilor unui proces echitabil, din moment ce observațiile lui Pînzari Corneli, într-un mod efectiv, nu au fost analizate

Prin urmare, ținând cont de faptele din speță, de argumentele părților și de constatările de mai sus, Colegiul judiciar consideră că a examinat principalele întrebări juridice puse în cerere și că nu este necesar să se pronunțe separat în privința motivelor invocate în recursul formulat de Pînzari Corneli.

Acestea, în esență, nu au forță juridică de a influența prezenta soluție pe caz și relevanța lor va putea fi supusă unei aprecieri juridice la o nouă rejudecare a cauzei (a se vedea, *printre alte autorități*, cauzele Kamil Uzun vs. Turcia, hotărâre din 10 mai 2007, § 64; Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs. România (Marea Cameră), din 17 iulie 2014, § 156).

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios

administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa decizia din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Bălți, iar reținând că erorile procedurale admise nu pot fi corectate de instanța de recurs, cauza urmează a fi remisă la rejudecare, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să examineze speța în întregime în cadrul unor proceduri noi, în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, să țină cont de constatările expuse supra, în special, în partea aprecierii juridice a observațiilor lăsate fără răspuns (a se vedea, *spre exemplu* impactul considerentelor instanței de recurs la o nouă reexaminare, cauzele Victor Harovschi vs. Moldova, hotărâre din 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs. Bulgaria, hotărâre din 6 septembrie 2018, § 52 - 53).

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Pînzari Corneli reprezentat de avocatul Procopciuc Angela.

Se casează decizia din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Bălți emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Pînzari Corneli împotriva Ministerului Justiției, procurorului Sîrbu (Bordei) Natalia și procurorului Covalciuc Ion privind încasarea prejudiciului material și moral, cheltuielilor de judecată, obligarea procurorilor de a-și cere scuze scrise prin intermediul ziarului „SP” și canalul republican de televiziune PRO-TV și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Svetlana Filincova

Copia corespunde originalului
Judecător

Svetlana Filincova